

WILLIAM FAULKNER

**ZGOMOTUL
ȘI
FURIA**

Traducere din limba engleză
de Mircea Ivănescu

ART

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI

7 aprilie 1928 5

PARTEA A DOUA

2 iunie 1910 73

PARTEA A TREIA

6 aprilie 1928 180

PARTEA A PATRA

8 aprilie 1928 267

APENDICE 324

PARTEA ÎNTÂI

7 aprilie 1928

PESTE GARD, printre locurile cu flori încârligate, îi ve-deam izbind mingea. Veneau spre locul unde era steagul și eu mergeam de-a lungul gardului. Luster căuta prin iarba pe lângă pomul cu flori. Au scos steagul și izbeau mingea mai departe. Pe urmă au pus steagul la loc și unul din ei a izbit mingea și apoi celălalt a izbit-o. Pe urmă s-au dus mai departe și eu mergeam de-a lungul gardului. Luster a venit dinspre pomul cu flori și am mers amândoi pe lângă gard și ei s-au oprit și noi ne-am oprit și m-am uitat peste gard în timp ce Luster căuta prin iarba.

„Aici, caddie.“ Și a izbit mingea. Au trecut mai departe de-a curmezișul pajiștii. Mă țineam de gard și-i priveam cum se depărtează.

„Ia ascultă la el“, a spus Luster. „Grozav mai ești – treizeci și trei de ani și uite cum te porți. După ce-am bătut drumul până-n oraș să-ți cumpăr prăjitura. Taci cu scâncetu’ asta. Nu vrei să m-ajuți să găsesc banu’, să mă duc și eu diseară la circ.“

Izbeau câte puțin deodată, peste pajiște. M-am întors pe lângă gard până unde era steagul. Flutura peste iarba luminoasă și peste copaci.

„Haide“, a spus Luster. „Pe aici ne-am uitat. Acuma nu mai vin. Haide să mergem până la cotul pârâului și să găsim banu’ până nu-l găsesc negrii ăia.“

Era roșu și flutura peste pajisṭe. Pe urmă a fost o pasăre care a zburat pieziș și s-a cocoțat deasupra. Luster a aruncat. Steagul flutura peste iarba luminoasă și peste copaci. Mă țineam de gard.

„Termină cu gemitelile astea“, a spus Luster. „Nu pot să-i fac să vină dacă ei nu vor să vină. Dacă nu taci din gură, mammy n-o să-ți mai facă ziua ta. Dacă nu-ți ții gura, știi ce-am să fac. Am să mănânc eu tot tortul. Și lumânările. Toate lumânările. Treizeci și trei, câte sunt. Haide să mergem jos, la cotul pârâului. Trebuie să-mi găsesc banu“. Poate mai culegem și câte o minge. Uite. Uite-i colo. Dincolo. Vezi.“

A venit până la gard și a arătat cu mâna. „Uite-i. Nu se mai întorc aici. Hai“.

Am mers de-a lungul gardului și am ajuns la gardul grădinii, unde erau umbrele noastre. Umbra mea era mai înaltă decât a lui Luster pe gard. Am ajuns la locul unde era spărtura și am trecut pe acolo.

„Stai nițel“, a spus Luster. „Iar te-ai agățat în cui. Nu poți să te strecori pe-aici fără să te agăți de cuiu' ăsta“.

Caddy m-a desprins și ne-am strecurat pe acolo. Unchiul Maury a spus că să nu ne vadă nimeni, așa că mai bine să ne aplecăm când trecem, a spus Caddy. Mai jos, Benjy. Așa, vezi. Ne-am tupilat și am traversat grădina, până unde florile foșneau și se întindeau spre noi. Pământul era tare. Ne-am suit pe gard, acolo unde grohăiau și amușinau porcii. Cred că sunt supărați pentru că pe unul din ei l-au tăiat astăzi, a spus Caddy. Pământul era tare, brăzdat și zgrunțuros.

„Tine-ți mâinele în buzunare, a spus Caddy. Că-ți îngheată. Doar nu vrei să ai mâinile degerate de Crăciun.

„E foarte frig afară“, a spus Versh. „N-ai ce să cauți afară.“

„Ce mai e acum“, a spus mama.

„Vrea afară“, a spus Versh.

„Lasă-l să iasă“, a spus unchiul Maury.

„E prea frig“, a spus mama. „Mai bine să stea înăuntru. Benjamin. Taci acuma.“

„N-are ce să-i strice“, a spus unchiul Maury.

„Benjamin“, a spus mama. „Dacă nu ești cuminte, te trimit la bucătărie.“

„Mammy a spus să nu-l lăsăm în bucătărie azi“, a spus Versh. „Zice că are de gătit mâncarea“.

„Lasă-l să iasă, Caroline“, a spus unchiul Maury. „Vrei să te-mbolnăvești din cauza lui.“

„Știu eu bine“, a spus mama. „E pedeapsa lui Dumnezeu. Stau și mă gândesc uneori.“

„Știu, știu“, a spus unchiul Maury. „Trebuie să fii tare. Să-ți fac un grog“.

„Asta mă irită și mai rău“, a spus mama. „Parcă tu nu știi“.

„Ai să te simți mai bine“, a spus unchiul Maury. „Înfolește-l bine, băiete, și scoate-l puțin afară.“

Unchiul Maury a plecat. Versh a plecat.

„Taci acuma, te rog,“ a spus mama. „Te scoatem afară cât putem de repede. Nu vreau să mi te îmbolnăvești.“

Versh mi-a pus șoșonii și paltonul și ne-am luat din cuier șapca și am ieșit. Unchiul Maury punea la loc sticla în bufetul din sufragerie.

„Ține-l afară vreo jumătate de ceas, băiete“, a spus unchiul Maury. „Ține-l în curte“.

„Da, domnule,“ a spus Versh. „Nu-l lăsăm niciodată să iasă din curte“.

Am ieșit afară. Soarele era rece și luminos.

„Pe unde-o iezi“, a spus Versh. „Doar n-ăi fi vrând să mergi în oraș, nu“. Mergeam prin frunzele foșnitoare. Gardul era rece. „Ține-ți mâinile-n buzunare mai bine“, a spus Versh. „Îți îngheată pe gard și p-ormă ce te faci. De ce n-ăi fi așteptându-i în casă.“ Mi-am vîrât mâinile în

buzunare. Îl auzeam foșnind prin frunze. Puteam să mirofrez frigul. Poarta era rece.

„Uite niște alune. Hopa. S-a suiat în copac. Ia uită-te la veverița aia, Benjy.“

Nu mai simteam poarta deloc, dar puteam să mirofrez frigul luminos.

„Mai bine bagă-ți mâinile în buzunare la loc.“

Caddy mergea. Pe urmă a început să alerge, ghiozdanul cu cărți se legăna și sălta în urma ei.

„Salut, Benjy“, a spus Caddy. A deschis portița și a intrat și s-a aplecat. Caddy mirosea ca frunzele. „Ai ieșit să m-aștepți“, a spus ea. „Ai ieșit să o aștepți pe Caddy. De ce l-am lăsat să-i înghețe mâinile, Versh.“

„I-am spus să și le țină în buzunare“, a spus Versh. „Se tot ține de gardu' ăsta de fier.“

„Ai ieșit să-o aștepți pe Caddy“, a spus ea, și mi freca mâinile. „Ce este. Ce vrei tu să-i spui lui Caddy.“ Caddy mirosea ca pomii și ca atunci când spune că dormim.

Ce tot zbieri aşa, a spus Luster. Ai să-i vezi iar când o să ajungem la cotu' părâului. Uite. Ține o crenguță. Mi-a dat floarea. Am trecut prin spărtura gardului, pe pajiște.

„Ce este“, a spus Caddy. „Ce vrei tu să-i spui lui Caddy. L-am trimis ei afară, Versh.“

„N-am putut să-l ținem înăuntru“, a spus Versh. A tot zbierat până l-am lăsat să iasă, și atunci a venit glonț aici, să se uite peste gard.

„Ce este“ a spus Caddy. „Ai crezut că e Crăciunul când mă întorc eu acasă de la școală. Așa ai crezut. Crăciunul e poimâine. Moș Crăciun, Benjy. Moș Crăciun. Hai să fugim până acasă să ne-ncălzim.“ M-a luat de mâna și am alergat prin frunzele foșnitoare, luminoase. Am fugit în sus pe scări, din frigul luminos în frigul întunecos. Unchiul Maury punea la loc sticla în bufet. A strigat-o pe Caddy. Caddy a spus:

„Du-l înăuntru la foc, Versh. Du-te cu Versh“, a spus.
„Viu și eu numai decât.“

Ne-am dus la foc. Mama a spus:

„Nu-i e frig, Versh.“

„Nu, vă rog“, a spus Versh.

„Scoate-i paltonul și șoșonii“, a spus mama. „De câte ori să-ți spun să nu-l aduci în casă cu șoșonii.“

„Da, vă rog“, a spus Versh. „Stai liniștit.“ Mi-a scos șoșonii și mi-a descheiat paltonul. Caddy a spus:

„Stai nițel, Versh. N-ar putea să mai iasă nițel, mamă. Vreau să meargă cu mine.“

„Mai bine lasă-l aici“, a spus unchiul Maury. „A fost destul pe-afară azi.“

„Mai bine stați amândoi în casă“, a spus mama. „Se lasă frig, mi-a spus Dilsey.“

„Ei, mamă“, a spus Caddy.

„Prostii“, a spus unchiul Maury. „A stat toată ziua la școală. Are nevoie de aer curat. Du-te, Candace.“

„Lasă-l și pe el, mamă“, a spus Caddy. „Te rog. Știi că altminteri iar începe să plângă.“

„Atunci de ce ai spus de față cu el“, a spus mama. „De ce l-ai mai adus. Ca să mă necăjească iar. Ați fost destul afară. Mai bine stai aici și joacă-te cu el.“

„Lasă-i să iasă, Caroline“, a spus unchiul Maury. „Puțin ger n-are ce să le strice. Gândește-te, trebuie să-ți ții firea.“

„Știi“, a spus mama. „Nimeni nu-și poate închipui cât mi-e de groază de Crăciunul ăsta. Nimeni nu mă crede. Eu nu sunt femeia care să reziste la loviturile soartei. Aș vrea să fiu mai tare – pentru Jason și pentru copii.“

„Trebuie să-ți ții firea și să nu te mai frământi din cauza lor“, a spus unchiul Maury. „Haide, luați-o din loc, copii. Dar vedeți să nu stați prea mult afară. Se supără mama.“

„Da, vă rog“, a spus Caddy. „Hai, Benjy. Mergem afară.“ Mi-a încheiat paltonul și am pornit-o spre ușă.

PARTEA A TREIA

6 aprilie 1928

DAC-AI APUCAT SĂ TE PORTI ca o putoare, putoare rămâi, asta-i părerea mea. Vreau să spun că se cheamă că ai noroc dacă n-ai altceva să-ți faci griji decât că chiulește de la școală. Vreau să spun că acum ar trebui să fie aici în bucătărie, în loc să stea în camera ei să-și dea cu sulimanuri pe față și să aștepte să-i dea de-a gata micul dejun șase negri care nu sunt în stare să se ridice de pe scaun dacă nu-i momești ca pe catări cu o tigaie cu pâine și carne. Și mama care zice:

„Când te gândești că ăia de la școală cred că n-am nici o autoritate asupra ei, că nu sunt în stare...“

„Păi“, zic, „nici nu ești în stare, sau da? Nici n-ai încercat vreodată să scoți ceva din ea“, zic. „Ce să te mai aștepți acum, când a împlinit șaptesprezece ani?“

Asta a cam pus-o pe gânduri.

„Da, dar ei cred că... Nici nu știam că are carnet de note. Astă-toamnă mi-a spus că anul asta nu se mai cer. Și acum profesorul Junkin să-mi dea telefon și să-mi spună că dacă mai lipsește o singură dată n-o mai primește la școală. Cum de face asta? Pe unde umblă? Tu ești în oraș toată ziua, ar trebui s-o vezi dac-ar umbla pe stradă.“

„Mda“, zic, „dac-ar umbla pe stradă. Nu-mi închipui că chiulește de la școală doar ca să facă ceva ce s-ar putea face în public“, zic.

„Ce vrei să spui?“ zice.

„Nu vreau să spun nimic“, zic. „M-ai întrebat, ți-am răspuns.“ Atunci a început iar să plângă, și-i da zor cu carne din carnea ei care se ridica împotriva ei s-o blesteme.

„Dumneata m-ai întrebat“, zic.

„Nu spun de tine“, zice. „Tu ești singurul din ei care nu-i un reproș viu pentru mine.“

„Cred și eu“, zic. „N-am avut timp să ajung așa ceva. N-am avut timp nici să merg la Harvard ca Quentin, sau să mă bag în mormânt cu băutura ca tata. Eu a trebuit să muncesc. Dar bineînțeles, dacă vrei să mă țin de ea să văd ce-nvârtește, pot să las baltă prăvălia și să-mi caut o slujbă de noapte. Atunci o să pot să-o pândesc ziua și poți să ți-l ții pe Ben pentru tura de noapte.“

„Știi că nu sunt decât o povară și o grijă în plus pentru tine“, zice plângând în pernă.

„Ar trebui să știu și eu“, zic. „Mi-o tot spui de treizeci de ani. Chiar și Ben ar fi trebuit să-nvețe asta până acumă. Atunci vrei să stau eu de vorbă cu ea?“

„Crezi c-ajută?“ zice.

„Nu, dacă vîi să te-amesteci exact când încep“, zic. „Dacă-mi ceri să-o strunesc eu, atunci spune așa și nu te mai băga. De fiecare dată când încerc să fac ceva, dai buzna, și pe urmă ea râde în pumnii de noi amândoi.“

„Adu-ți aminte că e carne și sânge de-al tău“, zice.

„Sigur“, zic, „chiar la asta mă și gândesc – carne. Și chiar și nițel sânge, dac-ar fi după mine. Când unii se poartă ca niște negri, singurul lucru care-ți rămâne de făcut, ori cine ar fi ei, e să te porți și tu cu ei ca cu niște negri.“

„Tare mi-e teamă c-ai să-ți ieși din sărite“, zice.

„Uite ce“, zic, „dumneata n-ai prea avut cine știe ce succese cu sistemul dumitale. Vrei să fac eu ceva în chestia asta, sau nu vrei? Decide-te; eu trebuie să mă mai duc și la lucru.“

„Stiu că-ți irosești viața trudind ca un sclav pentru noi“, zice. „Știi bine că dacă ar fi după mine ai avea un birou al tău unde să te duci și ore de lucru cum i se cuvine unui Bascomb. Pentru că ești un Bascomb, oricum te-ar chema. Știi că dacă tatăl tău ar fi putut să prevadă...“

„De“, zic, „cred că și el are dreptul să se mai înșele în prevederi, ca oricare altul, chiar și un Smith sau Jones.“ A început iar să plângă.

„Când te aud ce amar vorbești despre tatăl tău mort“, zice.

„Bine“, zic, „bine. Cum vrei dumneata. Numai că n-am un birou propriu, aşa că trebuie să-i dau înainte cu ce am. Vrei sau nu vrei să stau eu de vorbă cu ea?“

„Mi-e teamă c-ai să-ți ieși din sărite“, zice.

„Foarte bine“, zic. „Atunci nu mă mai bag.“

„Dar trebuie să facem ceva“, zice. „Când te gândești că lumea zice că eu îi dau voie să lipsească de la școală și să bată străzile, sau că nu pot să împiedic să facă aşa ceva... Jason, o, Jason“, zice. „Cum ai putut? Cum ai putut să mă lași cu povara asta?“

„Haide, haide“, zic. „Vrei să te-mbolnăvești? Sau o încui toată ziua în camera ei, sau să-o pe mâna mea și nu-ți mai bate capul cu ea.“

„Carne din carnea mea“, zice, și să-i și plângi. Așa că zic:

„Foarte bine. Am eu grija de ea. Nu mai plâng.“

„Vezi nu-ți pierde răbdarea“, zice. „E doar un copil, gândește-te.“

„Nu“, zic. „N-am să mi-o pierd.“ Am ieșit și am închis ușa.

„Jason“, zice. Nu i-am răspuns. Am luat-o pe palier. „Jason“, zicea din spatele ușii. Am coborât mai departe pe scară. În sufragerie nu era nimeni, pe urmă am auzit-o în bucătărie. Încerca să-o convingă pe Dilsey să-i mai dea o ceașcă de cafea. Am intrat.